

شناسایی و بررسی فشارها و تهدیدات زون های حفاظتی پارک ملی گلستان

زهرا محمدزاده¹، غلامرضا سبزقبایی^{2*}، سیده سولماز دشتی³

1. کارشناس ارشد ارزیابی و آمایش سرزمین، دانشگاه صنعتی خاتم الانبیاء (ص) بهبهان

a.mohammadzadeh1990@gmail.com

2. استادیار گروه محیط زیست، دانشکده منابع طبیعی و محیط زیست، دانشگاه صنعتی خاتم الانبیاء (ص) بهبهان

grsabz1@gmail.com

3. استادیار گروه محیط زیست، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اهواز

solmazdashti@gmail.com

چکیده

مناطق حفاظت شده به عنوان یک ابزار مهم برای حفظ تمامیت زیستگاه و تنوع گونه در نظر گرفته شده اند و احداث این مناطق به معنای رهاکردن آنها به حال خود نیست، بلکه اعمال مدیریتی مستمر و کارآمد برای رسیدن به اهداف تعیین شده، از ملزومات می باشد. زون بندی در مدیریت پارک ها و مناطق حفاظت شده، و تدوین برنامه های مدیریتی اولین گام برای شکوفایی توانایی های بالقوه مناطق می باشد. مناطق حفاظت شده زاو و لوه که زون های بافر پارک ملی گلستان به شمار می آیند، مانند سایر مناطق دارای تعارضات و تهدیداتی هستند که علاوه بر تهدید این مناطق، پارک ملی گلستان را نیز در معرض خطر قرار می دهند و باید مورد شناخت و بررسی جهت کنترل و مدیریت قرار گیرند. در پژوهش حاضر که از طریق مطالعات کتابخانه ای، بازدیدهای میدانی و روش پرسشنامه ای انجام شد، با استفاده از تکنیک دلفی صورت گرفته است. نتایج نشان می دهد که ده عامل مهم، زون های بافر پارک ملی گلستان را مورد تهدید و فشار قرار داده اند.

کلمات کلیدی: زون بافر، زاو، لوه، دلفی.

1- مقدمه

در ایران از سال 1353 مناطق تحت حفاظت بر اساس تعریف ها و معیارهای قانونی نظام طبقه بندی مناطق، مناطق با ارزش محیط زیستی ایران در چهار گروه پارک های ملی، مناطق حفاظت شده، پناهگاه حیات وحش و اثر طبیعی ملی طبقه بندی و معرفی می شوند. این مناطق براساس ضوابط پذیرفته شده در بین همه ملل جهان از جمله با ارزش ترین میراث طبیعی کشور محسوب می شوند [1]. مناطق حفاظت شده در مفهوم عام خود به طور کلی در نقطه مقابل بهره برداری فیزیکی قرار دارند و گزینش و مدیریت این مناطق تلاش آگاهانه ای برای حمایت از آخرین بازماندگان تنوع زیستی است که کم و بیش در روند توسعه ناپایدار کنونی آگاهانه ویژگی های طبیعی خود را حفظ کرده اند [2]. مناطق تحت حفاظت همچنین نقش مهمی در حمایت از سیاست های محلی، ملی و تنوع زیستی جهانی بازی می کنند و همچنین به عنوان مکان هایی سودمند برای تحقیقات علمی، حفاظت مناطق بکر، نگهداری خدمات محیطی، آموزش، توریسم و تفرج، حفاظت از ویژگی های طبیعی و فرهنگی ویژه و استفاده پایدار از مناطق بیولوژیکی به شمار می روند [3]. پارک های ملی به عنوان